אפרים-זלמן מרגלית

בן מרדכי וליבה
נולד ביום כ"ד שבט
תרע"ה 19.1.15
נפל ביום ה' אדר א'
תש"ד 8.2.54

אפרים-זלמן מרגלית

זלמן, או כפי שנקרא בקרב בני משפחתו אפרים-זלמן, נולד בעיר קולני שבפולין. האב היה מחסידי סלונים, והחינוך, שנתן לבניו, היה חרדי קפדני. את ראשית צעדיו עשה אפרים-זלמן ב"חדר", ומשבגר נסע לעיר לומז'ה הסמוכה ללמוד תורה ב"ישיבה".
כשמלאו לו שש-עשרה שנה, נפטר אביו והיה הנער אפרים-זלמן נאלץ לסייע לאמו בהחזקת העסק, שהותיר האב אחריו.
באותה עת נתעוררה בו שאיפה עזה לעלות לארץ-ישראל. הקשיים שבדרך להגשמת החלום היו רבים ורק בודדים הצליחו לעלות ארצה, לאחר שעברו את שבעה מדורי גיהינום.
אף לאפרים-זלמן צץ אז הסכוי לעלות ארצה, אולם באותה עת נקרא הוא לשרת בצבא הפולני וכך רותק לעיר קולני ולאחר עליתם של אמו אחיו ואחותו, הצליח אף הוא להגשים את חלומו. הודות לקשרים אישיים מיוחדים שהצליח לנצל, זכה לקבל סרטיפיקט ממש ערב סגירת שערי העליה ע"י הבריטים.
בארץ התגורר אפרים-זלמן ברחובות ועבד במפעל פרי הדר "פרי-פרי". הוא הוכיח בעבודתו מסירות ותושיה. באפיו החביב הצליח להתחבב על כלם. הוא נשא לאשה את שרה בת טבריה. הזוג השתקע כאן והקים לו בית. לצרך פרנסתו פתח לו אפרים-זלמן חנות הלבשה, והעסק החל לשגשג. בד בבד עם עבודתו, התמסר לארגון ההגנה ולקח חלק פעיל בפעולותיו, אם באמונים בנשק, אם בשמירה ואם בסיורים.
אפרים-זלמן היה ידוע בקרב חוג מכריו כאיש חסדים, וגמילות חסדים היתה בעיניו, ראשונה במעלה. הוא התמסר במיוחד למשפחות שכולות, לאלמנות ששכלו את בעליהן במלחמה, אף נזקקים שונים זכו לא אחת למתן בסתר ממנו.
בינתיים גדלה משפחתו, בת ובן נולדו והכל הלך בכי טוב, אף את מלחמת השחרור שפרצה עבר אפרים-זלמן בשלום לאחר שניצל, לא אחת, מקרבות עקובים מדם. הוא הספיק לרכוש חלקת אדמה לבית ב"פוריה", וקווה לטוב, אך רצה הגורל ובתוך תרגיל לילי במסגרת שרות המלואים, נהרג אפרים-זלמן כתוצאה מתאונה. מכונית פרטית, שנסעה בלילה בקרבת הבסיס בטירה, עלתה על טור של חיילים ביעף וקטלה תשעה מהם וביניהם גם את אפרים-זלמן.
הוא הובא לקבורה בבית העלמין בטבריה.

אפרים צלמן מרגלית ז"ל

אפרים ז"ל נולד בשנת 1915 בעיר קולני בפולין. המשפחה יונקת מיחוס מצדל, הסבא הנו הרב הגאון אפרים צלמן מרגלית מברודי, מפורסם בדורו ומחבר ספרי הקדש: שערי אפרים בית אפרים ועוד.

האב מרדכי שבתאי היה מחסידי סלונים, ובבית התחנכו הילדים ברוח דתית קפדנית, ואפרים קבל חנוך תורני חרד. אחרי שגמר ללמד "בחדר" נסע לעיר הסמוכה לומז"ה ללמד בישיבה המפורסמת בעיר זו.

כשמלאו לאפרים 16 שנים נפטר אביו, ואז היה מוכרח אפרים לעזר לאמו ולמשפחתו להחזיק את העסק שממנו התפרנסו והתחיל לפעל במסגרת הנוער החלוץ הדתי בקולוני. באותו זמן החל לחלום על הגשמת שאיפה עזה לעזוב את פולין ולעלות לארץ-ישראל. זה היה חלום כל בני הנער בעיר זו שלא נשקף להם כל עתיד בפולין. רק יחידי סגולה הדליחו לעלות בתקופה זו, כדי לעלות אז צריך היה לעבור שבעת מדורי גהינום. לאפרים דף סיכוי, היות ואחותו ואח"כ אמו ואחיו עלו לארץ-ישראל, אבל איתרע מזלו ובאותה תקופה נקרא לשרת בצבא הפולני והוא נשאר יחיד תקוע בקולוני. אחרי השתדלויות רבות וניצול קשרים אדל משה שרת ז"ל בירושלים הדלים אפרים להגיע ארצה וזה כמעט על סף השואה בשנת 1937 לפני שצפרני הטורף הנאצי אחזו ביהדות פולין והשמידה הדלוח אפרים לקבל סרטיפיקט מהממשלה הבריטית, ממש לפני שנסגרו שערי הארץ ע"י חוקי הספר הלבן.

בארץ התגורר אפרים ברחובות ועבד שם במפעל לעבוד פרי הדר "פרי-פרי", כאחראי למחסנים. במקום עבודתו הוכיח אפרים מסירות ותושיה ורצון עז לסיע לזולת, ככה שיצאו לו מוניטין כידיד של הכלל, כבעל לב חם ומצג נורו לברוות והודות לכך היה חביב על כולם.

אחרי שהתחתן עם שרה בת טבריה ונולדו להם בת ובן
היה המאושר באדם, ואחרי שפתח עסק בטבריה והשקיע בו הרבה
יצמה ומאמצים והעסק התחיל להתפתח ולשגשג, פרצה פתאום
מלחמת השחרור ואפרים כהרגלו היה בין הראשונים להתנדבות
והשתתף בכל הקרבות עקובי הדם בגלול ובמשמר הירדן,
במקרים רבים גולה אמף לב רב ורוח הקרבה, ובהיותו חשוף
לאש לא חש בסכנה, כי ההתלהבות להגנת הארץ פעמה
בו כאש להבה. בכמה מקרים הוא נדל ממות בטוח בהיותו
תחת מטר כדורים, אבל צבות אבותיו עמדה לו, והוא עבר
את מלחמת השחרור בשלום, חצר למשפחתו, רכש בית וחלקת
אדמה בפורוה ע"י טבריה, המשיך לפתח את עסקו וקוה לטוב.
אז קרה האסון, תוך כדי תרגול לילי באחת מתקופות שרות
המלואים, פלוגתו צעדה בכביש חיפה בקרבת הכפר טירה,
ובשעת לילה מאוחרת חלפה מכונית פרטית במהירות קטלנית
בין החילים שצעדו בצד הכביש וכתודאה מכך נהרגו 4 חילים
ונפצעו נוספים, בין ההרוגים היה אפרים ז"ל. האסון
הדהים את משפחתו ומכריו ויצידיו הרבים, הסתלקותו בגיל
שלושים ותשע צעצע עמוק את מקורביו, אמו לובה ז"ל לא
יכלה להתאושש מפאסון חלתה ונפטרה לאחר כמה שנים.
אדל קרובין, יבדלו לחיים: אשתו שרה, בתו דלוה מאיר
ומשפחתה בנו מוטי, אחותו רחל טננבוים ומשפחתה, אחיו אברהם
מרגלית ומשפחתו ישאר צבר אפרים ז"ל חרוט לנצח, כסמל של
בעל מדות נעלות, טוב לב, אוהב הבריות ואהוב עליהן,
כאילו רק שנגדע באמצע פריחתו.

יהי צברו ברוך

אחיו אברהם.

בזמן השתתף עוד בפולין בתנועת נוער ציונית,
זה אהבה אחרי אמו, האב נפטר עוד קודם בפולין, גר
~~[illegible]~~ ברחובות ועבד במפעל פרי-פרי ועבוד פרי-הדר.
היה פעיל מאוד בהגנה: באימונים, בשמירה בעמדות, בסיורים
וכו'. לאחר שהתחתן עם בת טבריה עבר להתגורר בטבריה
היה פעיל בטבריה באגודת „בני-ברית", עסק במתן בסתר
ובגמילות חסדים בכל הצורות, במיוחד היה קרוב ללבו גורלן
של אלמנות צה"ל. בחנותו לדברי הלבשה נתן במיוחד להן
סחורות בהקפה ובהנחה גם כדי להנשא שנית: „שיק תסדרי,
בזמנו והיה לך כסף, תביאי ותשלמי ובינתיים קחי את הסדינים
ומה שאת צריכה" לא פעם כאשר המזומנים לא היו מצויים בכיסו
הלך ולווה אצל אחרים, כדי להביא כסף לגמילות חסדים לאיזה
נצרך, תמיד רכש אמון לבני-אדם וכבוד לעצמו. כך גם
כולם התייחסו לו אהבה וכבוד. הערכה כלפיו באה לידי
ביטוי כאשר אחרי ארונו הלכו לא רק שכניו ומקרב ותיקי
טבריה כי אם „כל המעברה". הובא למנוחת עולמים בטבריה.
היה איש משפחה מסור, את הפנאי הפנוי ושעותיו מבלה
בקריאת ספרים רבים בפרט ספרות יפה.
לזכרו תרמה המשפחה מנורה עם ציון שמו לבית-הכנסת
בו התפלל, בית הכנסת של חסידי סלונים.

המשפחה.

אפרים־זלמן מרגלית ז"ל

במיטב שנותיו, בגיל שלושים־ותשע, נפל אפרים ז"ל קרבן לתאונת־דרכים, בהיותו בשרות מילואים בצבא־הגנה־לישראל. קשה לנו, לאחות ולאח שנשארנו מהמשפחה, לכתוב זכרונות עליו אחרי שעברו שש־עשרה שנים מאז הסתלק באופן כל־כך טראגי. לא רק למשפחה אלא גם ליוצאי קולנה ולכל מכריו ומוקיריו הרבים במדינת ישראל זכור הבחור הג'ינג'י, שהיה סמל של טוב־לב ומסירות למשפחתו, ותמיד היה מוכן לעזור לזולת.

אפרים נולד בשנת 1915 בקולנה, בבית שבו שררה אוירה דתית קפדנית. האב, ר' מרדכי־שבתאי מרגלית ז"ל, היה מחסידי סלונים. הוא דאג שאפרים ילמד ב"חדר" ואחר־כך שלח אותו ללמוד בישיבת לומז'ה המפורסמת. אבל יחד עם זאת נתן אבא לילדיו אפשרות להרחיב אופקים בהוויות העולם החילוני, ולפיכך שררה בבית אוירה סובלנית ל"חופשיים" ויחס חיובי לציונות. השאיפה לעלות ארצה פעמה בכולנו.

אחרי פטירתו של אבא בשנת 1931, בהיות אפרים בחור־ישיבה בן שש־עשרה, התחיל לפעול במסגרת "החלוץ הדתי" בקולנה. ולאחר הנשואים שלי התגשם חלום המשפחה: אנכי ובעלי שמואל טננבוים מוויטוקה־מאזוביאצק עלינו ארצה. כעבור תקופה קצרה התחלנו לטפל בעליית יתר בני המשפחה. בשנת 1935 קיבלה האם ליבה ז"ל דרישה מאתנו והיא עלתה ארצה יחד עם הבן אברהם. אך בקשר לעליית אפרים נתגלו קשיים, מכיוון שהיה מעל גיל־שמונה עשרה, והוא נדרש להתייצב לצבא הפולני. רק אחרי מאמצים רבים, שעשו בארץ האם והאחות, והודות ל"פרוטקציה" של משה שרת (שרתוק) ע"י מר א. גולדברג (הדוד מאנגליה), קיבל אפרים סרטיפיקט לעלייה. זה היה לפני סגירת שערי הארץ, וממש

ברגע האחרון הצליחו להצילו מציפורני הנאצים ומהשואה. וכדי שהסרטיפיקט יציל עוד נפש מישראל נשא אפרים באופן פיקטיבי, כנהוג בימים ההם, את הניה, אחות הגיס שמואל, והודות לזה עלתה גם היא ארצה. (הניה נישאה בארץ למשה רוזנבוים ז"ל, איש קולנה.)

אפרים־זלמן מרגלית.

בהגיעו ארצה השתקע אפרים ברחובות ועבד בבית־החרושת "פרי־פרי". יחסיו עם חבריו לעבודה היו מצוינים וכולם חיבבוהו על יושרו וטוב־לבו. אפרים נחשב כאיש מסור ונאמן לתפקידו. למרות שהתפרנס מיגיע־כפיו היה מוכן תמיד להושיט יד עוזרת לאחרים.

אחרי שהתחתן עם שרה, צברית מטבריה, עבר לגור שם ופתח חנות לבדים ולדברי לבוש. עם הולדת הבת והבן היה מאושר ושמח בחלקו.

במלחמת השחרור היה בין ראשוני המתנדבים והשתתף בכל הקרבות בגליל. פעמים אחדות ראה את המוות לנגד עיניו: בקרבות האכזריים על משמר־הירדן ובחזיתות אחרות. אבל תמיד פסח עליו הכדור והוא יצא בלי להיפגע כלל. במקרים רבים הוא גילה אומץ־לב ורוח־הקרבה, כשהיה חשוף לאש. בפעולות התנדבות הוא היה תמיד בין הראשונים.

אחרי המלחמה תיכנן להרחיב את עסקו. הוא רכש לו חלקת קרקע בבית פוריה והחיים נראו מלאי־תקווה. אבל אז קרה האסון. בתקופת שרותו במילואים נערך תרגיל לילי. בעת שהפלוגה צעדה על כביש חיפה בקרבת טירה, בשעת לילה מאוחרת, חלפה מכונית פרטית במהירות קטלנית בין החיילים, שצעדו בצידי הכביש. כתוצאה מכך נהרגו ארבעה חיילים ונפצעו אחדים. בין ההרוגים היה אפרים שלנו.

האסון השפיע קשות על אמנו ליבה מרגלית ז"ל. מות אפרים השאיר פצע עמוק בלבה, ובהיותה אם מסורה ואוהבת, לא יכלה להתאושש מהצער והיא נפטרה כעבור כמה שנים. הסתלקותו של אפרים באופן כה טראגי גרמה לזעזוע לא רק במשפחה אלא גם בין כל מכיריו ומוקיריו הרבים. זכרו של אפרים יישאר חרות בקרב כל אלה שהכירוהו כסמל של אדם יקר וחביב. יהיה זכרו ברוך!

רחל טננבוים־מרגלית

רַק הַמָּוֶת דּוֹרֵשׁ מֵאִתָּנוּ לְדַיֵּק;

אֶת תְּחוּמָיו הַשְּׁחוֹרִים אֵין לַעֲבֹר.

וְלָנוּ לֹא נִשְׁאַר לְמַלֵּא אֶת הַשְּׁטָחִים הָרֵיקִים

בְּצֶבַע, כִּילְדִים בְּסֵפֶר שֶׁל צִיּוּר

לִפְנֵי רֹאשׁ אֱלֹהִים הַמַּשְׂגִּיחַ.

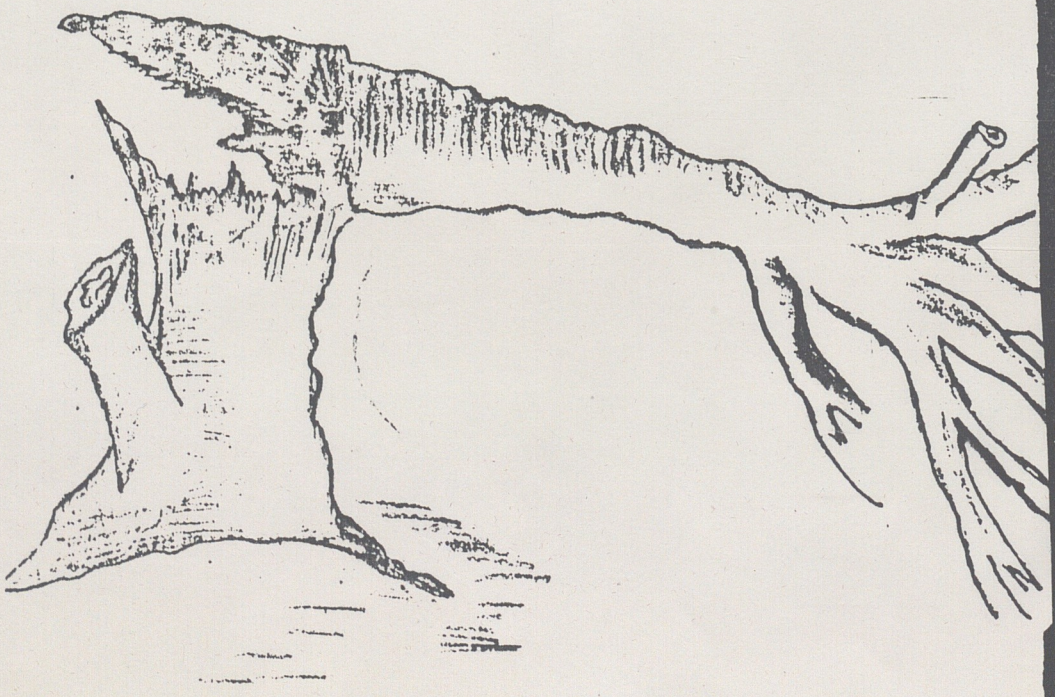
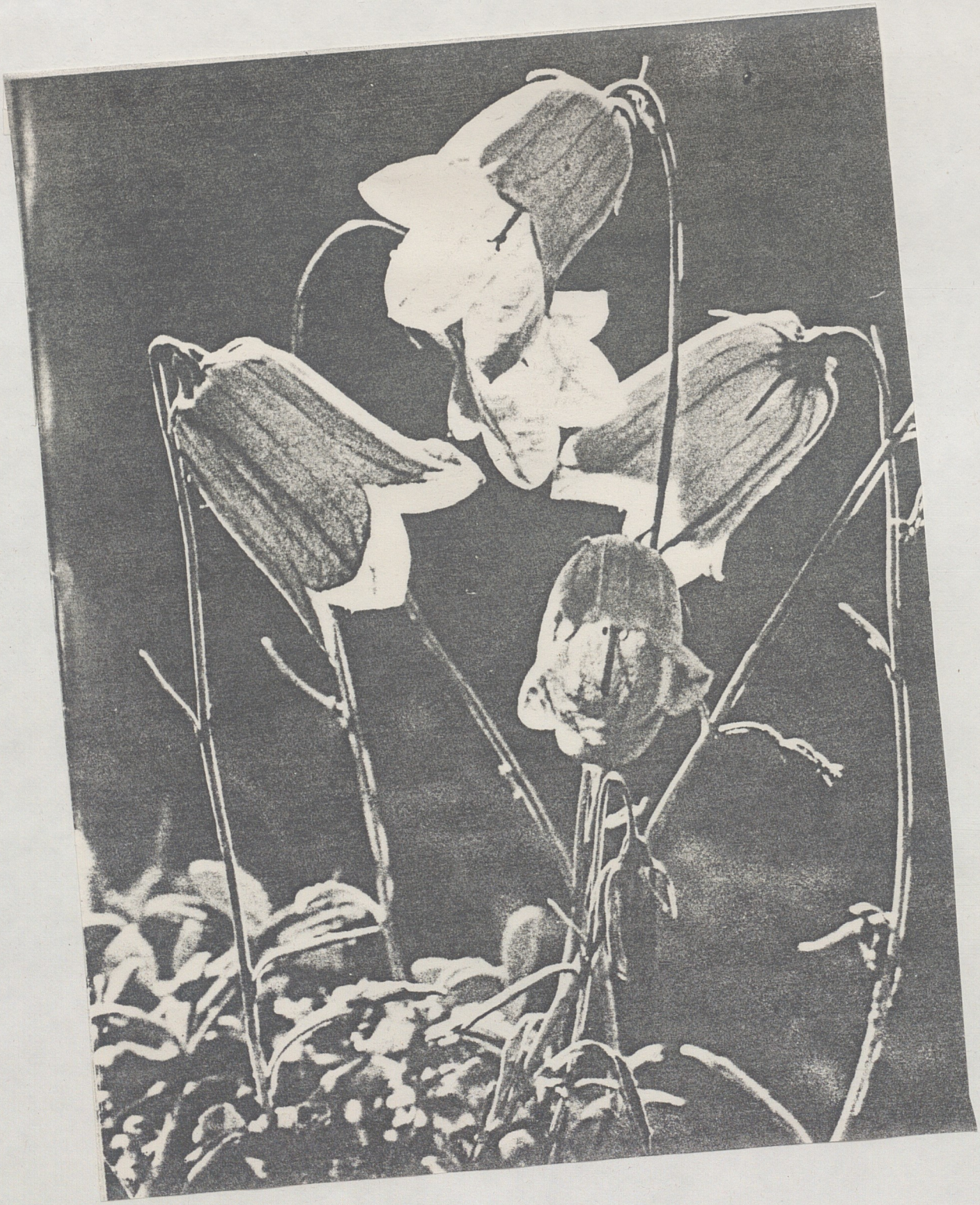
כמו פרח
הנושא אל השמש
פניו.
בהושיטך ידיך
אל כל שיעה
כמו פרח.
המעמיק שורשיו
פרסת רשת
ללבוד.
האמת.
כמו פרח
נקטפו חייך
בדומיה.
אולי זעקת
אולי גם פרחים
זועקים ?